

Цимбалюк А. В.,
канд. екон. наук, доцент,
професор кафедри фінансового права,
ІНІ права,

Цимбалюк С. Я.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри товарознавства та
техногенно-екологічної безпеки,
Університет ДФС України, м. Ірпінь,
Україна

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ ПОДАТКОВОЇ БАЗИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ТА ФАКТОРИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ

Фіскальну політику в нас усе частіше називають стрижнем економічної політики держави. У ринкових умовах саме з системою оподаткування пов'язані мотиваційні механізми господарської діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, окремих територій і регіонів. Відповідно і реалізація самої економічної політики держави, якими б високими планами чи програмами вона не декларувалась, практично не можлива без забезпечення відповідних змін у податковій системі.

Тут важливо все – від загального податкового навантаження на товаровиробника (надавача послуг) чи кінцевого споживача до кількості реальних самих податків, механізму їх нарахування та міри відповідальності за своєчасну сплату, повноту сплати і контролю за надходженням до бюджетів та державних позабюджетних цільових фондів.

Реалізація фіскальної політики – це, перш за все, втілення в практику оподаткування принципів побудови податкової системи. При цьому важливою формою є їх реалізація, а не декларація. Отже, визначені законодавчо принципи оподаткування (ст.4 ПКУ) повинні стати правилами до дії, так як їх порушення призводить до негативних наслідків. Особливо потрібно наголосити на порушенні таких принципів, як принцип стабільності системи оподаткування, принципу рівності, недопущення проявів податкової дискримінації і принципу соціальної справедливості. Якщо сюди додати значний податковий тиск на СПД, нерівні умови конкуренції та недосконалість адміністрування податкових платежів, складність податкового законодавства та ін., то це не сприяє розвитку господарюючих суб'єктів, регіонів і країни в цілому.

Регіональна фіскальна політика відображає систему заходів державних та місцевих органів влади, територіальних громад, направлених на удосконалення системи оподаткування регіонів з урахуванням їх податкоспроможності. Вона, з одного боку, відображає механізм державного регулювання з метою забезпечення оптимального оподаткування регіонів (перелік місцевих податків і

зборів, закріплених за місцевими бюджетами, збільшення кількості регульованих загальнодержавних податків). З іншого, держава дозволила введення на своїх територіях тільки двох зборів і встановлення ставок місцевих податків тільки в граничних межах, прийнятих ПКУ. Але така система заходів, яку передбачає регіональна фінансова політика не в повній мірі направлена на реалізацію інтересів держави стосовно регіонів так і внутрішніх інтересів самих регіонів.

Розглядаючи проблему оподаткування з позицій регіонального розвитку, необхідно справедливо розподіляти податковий тягар між усіма регіонами, враховуючи їх податкоспроможність, що означає вилучення податкових надходжень з регіонів відповідно до їх можливостей з урахуванням потреб соціально-економічного розвитку при використанні усіх регіональних ресурсів, а також розширення бази оподаткування. З цього можемо зробити висновок, що нарізла необхідність проведення аналітичних досліджень щодо участі регіонів у формуванні бюджетів різних рівнів з урахуванням можливостей цих регіонів. Податкоспроможність регіону через визначення коефіцієнта відносної податкоспроможності (КВП) на нашу думку, є ключовою в теорії регіональної податкової політики. КВП характеризує податкоспроможність регіону в розрахунку на душу населення у співставленні з середньодушовою податкоспроможністю всіх регіонів. Введення цього показника дасть змогу створення послідовного, надійного та прозорого механізму визначення дохідної частини місцевих бюджетів.

На сьогодні потрібно констатувати : стан як реальної, так і потенційної податкоспроможності у всіх регіонах є низьким. На обмеження реальних податкових надходжень впливає стабільна ситуація на сході країни, анексія Криму, неплатежі, гігантська тіньова економіка, корупція.

Основними причинами низької потенційної податкоспроможності є фінансова нестабільність, низька інвестиційна привабливість, нерациональне використання усіх ресурсів і головне – переважання не реформаційних, а деструктивних процесів в усіх аспектах суспільних трансформацій останніх десятиріч.

Очевидно, що для стабілізаційного розвитку країни та соціально-економічно збалансованого розвитку будь-якого її регіону, дуже важливим є забезпечення такої системи оподаткування, при якій би з регіонів вилучалися «лишка» грошей, а решта – йшла на зростання економічного потенціалу, нагромадження капіталу, тобто щоб планові податконадходження з регіону, відповідали його податкоспроможності.

Податкоспроможність регіону тісно пов'язана з формуванням податкової бази.

Згідно з визначенням, яке наведено у Фінансовому словнику, «база оподаткування – це базова вартісна величина конкретного об'єкта оподаткування, за якою нараховують певний податок».

Необхідно зазначити, що при різному тлумаченні даної категорії потрібно розрізняти реальну (фактичну), розширену і потенційну податкову базу.

Фактична база оподаткування регіону, на нашу думку, – це сукупність податкових баз платників податків, зареєстрованих на даній території. Вона визначається з метою оцінки реальних можливостей адміністративно-територіальних одиниць щодо мобілізації коштів до бюджетів та цільових державних фондів за звітний період. При її розрахунку в податковій практиці визначають обсяг поточних нарахувань за податковий період та плату поточних платежів, які не нараховуються. Вирішення зазначених проблем дасть можливість формувати Державний і регіональні бюджети на реформованій податковій базі і водночас продовжити роботу над вдосконаленням національного податкового законодавства, що в кінцевому підсумку дасть змогу вибудувати чітку систему адміністрування податків і зборів, розширити коло платників і поступово знижувати ставки податків, а звідси зменшення податкового навантаження на платника і покращення соціально-економічного розвитку, підвищення рівня життя кожного громадянина України.

Топчій В. В.

СТАН ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ. 126

Федчук С. І.

ВНУТРІШНЯ БЕЗПЕКА В ОРГАНАХ

ДОХОДІВ І ЗБОРІВ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ..... 130

Циганок Ю. В.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ: СУДОВА ПРАКТИКА..... 134

Цимбалюк А. В., Цимбалюк С. Я.

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ ПОДАТКОВОЇ

БАЗИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ТА ФАКТОРИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ..... 140

Яковенко О. В.

РЕАЛІЗАЦІЯ УГОД ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ У КОНТЕКСТІ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ..... 143

Ярош А. О.

АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА АНАЛІЗУ

ТА УПРАВЛІННЯ МИТНИМИ РИЗИКАМИ ЯК

ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ..... 146

Панель 2

«НОВІ ПОДАТКОВА ТА МИТНА СЛУЖБИ. ВІДНОВЛЕННЯ ДОВІРИ СУСПІЛЬСТВА»

Korzh M. A., Yatsyk T. P.

TAXATION OF IMMOVABLE PROPERTY

UNDER INSTITUTIONAL TRANSFORMATION..... 149

Shapovalova I. V.

FORMS AND COMMUNICATION

MEANS BUSINESS WITH STATE AUTHORITIES..... 153

Бащук О. Ю.

ПРО ЕКОНОМІЧНІ ЗАДАЧІ В КУРСІ

«ВИЩА ТА ПРИКЛАДНА МАТЕМАТИКА»..... 158

Білецька Г. М.

СЕРВІСНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ЯК ОДИН

ІЗ НАПРЯМІВ ДОСЯГНЕННЯ ВЗАЄМОУЗГОДЖЕННЯ МІЖ

ПЛАТНИКАМИ ПОДАТКІВ І КОНТРОЛЮЮЧИМИ ОРГАНАМИ... 162

Касперович Ю. В.

НАПРЯМИ ПОСИЛЕННЯ КООРДИНАЦІЇ

ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ІЗ МОНЕТАРНОЮ В УКРАЇНІ..... 165

Ковтунович Н. Л., Шкуренко Н. Г.

ОЦІНЮВАННЯ ЗАДОВОЛЕНOSTІ

ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ РІВНЕМ СЕРВІСНОГО

ОБСЛУГОВУВАННЯ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ..... 169

Криворучко В. О., Лазебник Л. Л.

ПОДАТКОВА СИСТЕМА В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ

УДК 351.72:005(06)
ББК 65.261-21Я431
У 67

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Університету ДФС України
(протокол № 13 від 20.12.2019)*

Редакційна колегія:

Пашко П. В., д-р екон. наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України (голова);
Шевчук О. А., д-р екон. наук, професор (заступник голови); **Весельська Л. А.**, канд. держ. упр., доцент; **Горбовий А. Ю.**, д-р техн. наук, професор; **Коротун В. І.**, канд. екон. наук, старш. наук. співроб.; **Кужелєв М. О.**, д-р екон. наук, професор; **Малинський І. Й.**, канд. наук з фіз. виховання і спорту, професор; **Мацелюх Н. П.**, д-р екон. наук, професор; **Топчій В. В.**, д-р юрид. наук, професор; **Туржанський В. А.**, канд. екон. наук, доцент; **Чмелюк В. В.**, канд. юрид. наук; **Швабій К. І.**, д-р екон. наук, професор; **Ярова О. А.**, канд. фіз.-мат. наук, доцент.

У 67 **Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки:** збірник тез Податкового конгресу (м. Ірпінь, 12 грудня 2019 р.). Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 713 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні». Т. 141)

ISBN 978-966-337-563-2

Збірник містить матеріали Податкового конгресу «Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки», що проходив 12 грудня 2019 року на базі Університету державної фіскальної служби України.

Публікації відображають результати наукових пошуків авторів, присвячені висвітленню актуальних питань, пов'язаних з реформами в управлінні публічними фінансами та їх науковим забезпеченням; захистом національних податкових та митних інтересів України; публічним та приватним інтересом в оподаткуванні, податковим комплаєнсом в умовах України; діджиталізацією в публічних фінансах; інституційними викликами в фінансових розслідуваннях; соціогуманітарною проблематикою системи забезпечення економічної безпеки України та ін.

Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться окресленою проблематикою.

**Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.
За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.**

УДК 351.72:005(06)
ББК 65.261-21Я431